

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Epistolarvm Innocentii III. Romani Pontificis Libri Vndecim

Innozenz <III., Papst>

Parisiis, 1682

Panormitano, Reginensi, Capuano, Montis-Regalis Archiepiscopus, &
Episcopo Troiano, familiaribus regiis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-20006

ILLVSTRI REGI NAVARRÆ.

PANORMITANO, REGINENSI,
Capuano, Montis-Regalis Archiepiscopo,
& Episcopo Troiano, familiaribus
regiis.

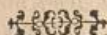
AD audientiam nostram noveris
pervenisse quòd cum Castellæ &
Aragoniæ Reges illustres anno præte-
rito regnum tuum cum suis exercitibus
ineroissent, de illo capiendò & dividen-
do ad invicem tractaverunt. Cùmque
ibidem duobus castris per violentiam
occupatis, tam Ecclesias quàm privato-
rum terras multipliciter afflixissent, quòd
dereriora in posterum facerent mina-
bantur, si suum possent propositum ad-
implere. Unde totus populus metuens
vehementer, quòd se verteret nesciebat,
vel qualiter imminenter posset effuge-
re tempestatem. Interim autem dictus
Rex Aragoniæ suos ad te nuntios de-
stinavit, de componendis treugis tecum
pariter tractaturos, secretò per eisdem
requirens ut sororem tuam sibi traderes
in uxorem. Tu verò attendens quòd vel
sic saltem eorum posses instantiam evi-
tare, tam de treugis quàm de contrahen-
do matrimonio respondisti quòd suam
perficeres voluntatem, priùs tamen quàm
de regno tuo exirent, nihil horum du-
ceres ad effectum. Post hæc autem ad
Reges ipsos dicti nuntij redeuntes, res-
ponsum quod eis dederas, retulerunt.
Præfatus autem Rex Castellæ metuens
ne si à regno exirent, ab his quæ promi-
seras resilires, respondit se à terra tua nul-
latenus egressuros, nisi priùs jures
quæ nuntiis promiseras te firmiter ser-
vaturum. Cùmque hoc tibi per eisdem
nuntios intimassent, tu considerans quòd
in necem & exheredationem tuam, si
fieri posset, præfati Reges intendere sa-
tagebant, jurasti coactus pariter & invi-
tus quod à te fuerat de treugis & matri-
monio postulatum, quamvis soror tua
præfato Regi Aragoniæ consanguinita-
tis gradu tertio jungatur. Nos igitur
attendentes quòd juramentum non
ut esset iniquitatis vinculum fuerit insti-
tutum, & quòd in malis promissis fides
sit * penitus rescindenda, serenitati tuæ
districtius inhibemus ne, si vera sunt
quæ præmissimus, occasione juramenti
præmissi, quod perjurium est veriùs no-
minandum, procedas ad incestuosam
conjunctionem complendam. Datum
Laterani III. Idus Februarij.

SI diligenter attenditis, ut debetis,
quot & quanta pro honore Regis &
statu regni Siciliae ab obitu illustris me-
moræ Constanciæ Imperatricis sollicitè
gessimus, & agere non cessamus, per ef-
fectum operum potestis evidentè agnos-
cere quòd tutelam Regis & regni balium
nobis ab eadem Imperatrice relicta non
tam verbo quàm facto recepimus, &
studiosissimè procuramus. Priùs enim
quam dilecti filij magister B. Subdiac.
noster & L. judex ipsius Imperatricis &
Regis ac vestra nobis scripta tulissent,
ad defensionem regni accingebamur vi-
riliter & potenter, & ad resistendum Dei
Ecclesiæ inimicis milites in expensis Ec-
clesiæ miseramus. Licet autem ex pu-
sillanimitate hominum de sancto Germa-
no, non ex potentia hostium, castrum
sancti Germani traditum fuerit in manu
hostili, militibus nostris se recipientibus
in monasterium Cassinense, plus tamen
in hoc vobis Dominus & toti regno con-
sultuit quàm fragilitas humana speraret.
Nam Marcoualdo circa obsidionem Cas-
sinen. monasterij inaniter occupato, Co-
mites, Barones, cives, & alij Regis & re-
gni fideles ex magna parte in singulis
provinciis convenientes in unum ad re-
sistendum ei, sibi mutuò subvenire ju-
ramento firmarunt, immunita munien-
tes, & villas & casalia reducentes ad ci-
vitates & loca munita, & contra eum
etiam exercitum congregantes. Interim
etiam non cessavit manus Domini fla-
gellare tyrannum, cùm milites nostri
sæpius in exercitum Marcoualdi facien-
tes insultum, multos ex eis occiderint,
multos ceperint, plures etiam vulnerave-
rint, & obsessi de obsidentibus frequen-
ter victoriam reportarint. Nec cessavit
etiam manus nostra super eum effundere
vasa iræ, non solum spiritualiter, sed etiã
temporaliter nostram super eum immo
divinam potiùs potentiam exercendo;
cùm per dilectum filium nostrum I. titu-
li sanctæ Priscæ Presbyterum Cardina-
lem, apostolicæ sedis Legatum, tota fe-
rè terra quam idem Marcoualdus ha-
buerat in Marchia, sit divino munere in
manu forti & brachio extento ad domi-
nium Ecclesiæ revocata, munitionibus

Epist. 557.

Vt necessariam
contra hostes
regni pecuniam
sine mora trās-
mittant.
Vide Gestā In-
nocentij III.

* In Tertia Col-
lū. potius

ejus, in quibus spem suam posuerat, redactis in cinerem & favillam. Nos etiam thesauris nostris in nullo pepercimus; immo etiam non modicam pecuniam quantiratem ab aliis mutuantes, dilectum filium I. tituli sanctæ Pudentianæ Presbyterum Cardinalem, apostolica sedis Legatum, & cum eo dilectum filium O. Subdiaconum consobrinum nostrum cum eadem pecunia in Marchiam ad Comites, Barones, & alios Regis & regni fideles duximus destinandos; qui jam validum ceperunt exercitum congregare. Fecimus quoque à multis Comitibus, Baronibus, civibus, & aliis multis carissimo in Christo filio nostro Friderico illustri Regi Siciliae innovari fidelitatem, & nos super tutela ipsius & regni balio per eorum reddi juramenta securos. Licet autem vobis per literas nostras dedimus in mandatis ut in custodia Regis & cura regni usque ad adventum Legati fungeremini vice nostra; ut melius tamen vobis benigna intentio nostra pateret, dilectum filium G. sanctæ Mariæ in porticu Diaconum Cardinalem, apostolicæ sedis Legatum, in Siciliam duximus destinandum, qui, sicut vir providus & discretus, vices nostras exerceat in utroque. Cum igitur pium mentis nostræ propositum, quod circa tutelam Regis & regni quietem gerimus, per nos non debeat retardari, & prædicta Imperatrix ad resistendum turbatoribus regni de thesauro Regis & regni proventibus sufficientem nobis mandaverit pecuniam ministrari, & juxta quod ex relatione nuntiorum vestrorum accepimus, vos id parati sitis implere, cum melius sit simul & semel expendere quam expensas amittere successivas, ut Rex & regnum ab ejus defendantur incursum qui non solum rerum & bonorum excidium, verum etiam personarum periculum meditatur, fraternitatem vestram rogamus, monemus, & per apostolica vobis scripta mandamus, & districtè præcipimus, quatenus cum negotium dilationem non capiat, & tutius & facilius obvietur principiis, quantumque pecuniam poteritis tanto negotio necessariam per discretos, fideles, & providos nuntios transmittatis, in impendia exercitus & alia quæ instantis necessitatis articulus postulat convertendam. Si enim solliciti procuratores existitis & cauti custodes, non debetis parcere rebus, ubi periculum vertitur perso-

narum, nec causas dilationis innectere, ubi gladius non cessat hostilis. Nostis enim, non solum per auditum, sed etiam per experientiam, tyrannidem Marcoualdi. Nostis qualiter eò procurante non solum ejusdem regni Principes seculares, verum etiam majores Ecclesiarum Prælati damnati fuerint exilio, & vinculis ferreis alligati. Nostis etiam, & notitiæ hujus memoria vestris oculis jugiter inculturatur, qualiter nobiles vestri facti sunt membrorum mutilatione deformes. Scitis quod si Marcoualdus priori potentatu usque hodie potiretur, nec semen etiam nobilium in regno reliquisset, nec ætati, nec sexui, sicut inceperat, pepercisset. Scitis etiam qualiter viros ecclesiasticos & alios quosdam vivos fecerit flamma torreret, quosdam sagimine liquenti peruri, quosdam in maris præcipitari profundum; & ex præteritis qualiter futurus sit vobis & regno, si eam, quam credimus, discretionem habetis, intelligitis manifestè, qui justo Dei iudicio in eos amplius & crudelius dæsevit qui ei in regni prodicione amplius servierunt. Experti estis astutiam ejus, & frequentiam pejerandi; & quod fidem non servet, fidei testimonio didicistis. Provideite igitur Regi & regno, immo etiam vobis ipsis, & juxta mandatum Imperatricis ejusdem, quæ talia futura quasi præscia mente prævidit, tantam pecuniam ministratis, quod prædictus Mar. hostis Dei, Ecclesiæ inimicus, persecutor regni, qui cum omnibus familiaribus & participibus suis excommunicationis est vinculo innodatus, non solum prævalere non possit, immo nec fugere valeat, & nunc taliter conteratur quod de cetero regnum ab ejus sit vexatione securum. Oportet enim vos sollicitos & studiosos existere, ut exacta diligentia procuretis quod homines regni ad resistendum ei potenter ac viriliter se accingant, & sano pariter ac concordî consilio dirigantur: ne si fortè vos & ipsi ex illa parte remissi aut otiosi fueritis, studium nostrum ex hac parte, quod circa multa versatur, minus efficax habeatur; propter quod culpa non levis in caput vestrum debeat retorqueri. Speramus autem quod hæc & alia, quæ imminere faciendâ, fideliter adimplebitis; tum ex debito fidelitatis, quo nobis & Ecclesiæ Rom. tenemini, & etiam ipsi Regi; tum ex officio quod vobis incumbit, ad quod utiliter exequen-

dum favor apostolicus vobis non deerit opportunus. quin etiam ad honorem & profectum vestrum, si sollicitam fidem & fidelem sollicitudinem in vobis experti fuerimus, ut speramus, efficaciter intendemus. Nos autem interim assidue procuramus ut de Lombardis, Thuscis, Romanis, Campanis, & aliis adjacentibus provinciis validus exercitus congregetur, per quem dictus Marcoual. vel fugetur quam citius, vel irreparabiliter conteratur. Ad quæ procuranda rectores Thuscæ apud Urbem fecimus convenire: cum quibus ita procuravimus, quod duo millia militum, vel ad minus mille quingentos, nobis sine solidis, in moderatis tamen expensis, similiter & pedites & archarios, quot necessarij fuerint, ad mandatum nostrum in regni subsidium destinabunt: per quos, dante Domino, nisi per vos steterit, reportabimus de inimicis regni triumphum. Volumus etiam nihilominus & mandamus ut nos super tutela * regni balio ante omnia vestro reddatis juramento securos, & juxta providum dicti Legati consilium, tam nostras quam Regis per universum regnum literas per nuntios idoneos destinatis, ut omni dilatione & excusatione cessante, vestrum imitantes exemplum, id debeant adimplere. Datum Laterani VIII. Kal. Februarij.

*CLERO, BARONIBVS,
Iudicibus, Militibus, & universo populo
Capuano.*

*Epist. 558.
Ve pro patria
contra hostes
fortiter decer-
tunt.*

Licet circa statum regni Siciliae ex generali debito pastoralis officij sollicitudinem gerere teneamur, ex eo tamen quod regnum ipsum ad proprietatem Ecclesiae pertinet, & nobis ex inclytæ recordationis Constanciae Imperatricis legitimo testamento carissimi in Christo filij Friderici illustris Siciliae Regis est cura commissa, tanto amplius ad quietem ipsius intendimus & augmentum, quanto ad id rationibus pluribus invitamur. Vnde cum non sine magnis expensis Ecclesiae ad ipsius defensionem intendimus haecenus, & adhuc etiam intendamus, eos quos fideles fuerimus & constantes in articulo necessitatis instantis experti, curabimus, nec eis aut regno aliqua deerimus ratione. Illos vero qui regni meditantur excidium, & Marcoualdi dominationem affectant, redigemus dante Domino in perpetuam servitutem,

ut pater proditor in filiis etiam perpetuo puniatur. Licet autem castrum sancti Germani à Marcoualdo & sequacibus ejus potius ob pusillanimitatem hominum ipsius castri quam ipsius Marc. potentiam fuerit occupatum, plus tamen nobis & toti regno divino munere castri amissio contulit quam dicto M. & suis ejus occupatio profuisset, cum ipso Marc. circa obsidionem monasterij Casinen. inaniter occupato, vos & alij regni fideles contra ejus incursum vos duxeritis fortius muniendos. Nos autem, ne quid ex contingentibus omittere videremur, dilectum filium G. sanctae Mariae in Porticu Diaconum Cardinalem, apostolicae sedis Legatum, in Siciliam duximus destinandum, qui nobis in pecunia & aliis quæ necessaria fuerint, propter imminentem regni necessitatem curet liberaliter subvenire. Dilectum autem filium I. tr. sanctae Pudentianae Presb. Cardinalem, apostolicae sedis Legatum, & cum eo dilectum filium Octavianum Subdiaconum & consobrinum nostrum, cum non modica pecuniae quantitate ad dilectos filios P. Celanen. & R. Teatin. & alios Comites & Barones ejusdem provinciae misimus, qui non solum in regni subsidium & fidelium ejusdem Regis & devotorum Ecclesiae Rom. succursum, sed in exterminium Marc. validum exercitum coadunent, & in proximo dante Domino convenient cum exercitu qui est in Apulia congregatus, & ad debellandum eundem Marc. & exercitum ejus in nomine Domini exercituum in manu forti & brachio extento procedent. Monemus igitur universitatem vestram & exhortamur in Domino, ac per apostolica scripta vobis mandamus, quatenus in fidelitate Regis ejusdem & devotione sedis apostolicae firmiter persistentes, fortiter & viriliter resistatis inimicis Ecclesiae, persecutoribus regni, qui vos, sicut haecenus, servituti supponere moliantur, bona diripere, mutilare personas, & coram viris uxores, & patribus filias, & fratribus dehonestare sorores: quibus, cum soli fideles nostri de Marchia ipsum & complices suos de terra fugaverint, & modicum quod sibi remanserat, jam penè penitus occuparint, nisi homines regni mens effeminet muliebris, non solum est leve resistere, immo etiam de ipsis vobis non est difficile triumphare, cum eos spoliatorum vestrorum cupiditas,

Vide Gest. Innocentij III.